

KönyvtárMozi füzetek 31.

Huszárik Zoltán: SZINDBÁD
Krúdy Gyula művei alapján

Útmutató KönyvtárMozi foglalkozáshoz

KVÍZ

játékok

TUDDAD-E?

kulisszatitkok

életrajzok

könyvajánló

filmismertető

ÖTLETEK
érdekességek

Kiadja a Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas utca 2/A

Felelős kiadó:
Miszler Tamás

Összeállította és szerkesztette:
Mizerák Andrea

Korrektor:
Németh Luca

Nyomda:
Sz. K. Stúdió Kft.

Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

ISSN 2560-0206
ISBN 978-963-9043-33-6

Pécs, 2019

FilmPakk – film, szórakozás és tudás egy dobozban

A Nemzeti Kulturális Alap pályázati támogatásának köszönhetően a Csorba Győző Könyvtár új szolgáltatási csomaggal egészíti ki a népszerű KönyvtárMozi programot Baranya megyében. A pályázati projektben létrehozott FilmPakkokkal a KönyvtárMozikat működtető könyvtárak programjait szeretnénk gazdagítani, valamint a „mozigépész” könyvtáros, pedagógus munkáját segíteni. A szolgáltatás kialakításához a hasonló programokat már évek óta sikeresen működtető könyvtárak (a Grazi Városi Könyvtár, illetve a Bécsi Központi Könyvtár) gyakorlatát vettük alapul.

Az eddigi tapasztalatokat és a lakosság érdeklődési körét figyelembe véve a könyvtár munkatársai a Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) több mint 500 filmből álló adatbázisából válogattak az animációs filmek, a kötelező olvasmányok híres filmadaptációi és a magyar klasszikus játékfilmek közül. A FilmPakkok az adott filmek témájára építve dokumentumok széles választékát: új és antikvár könyveket, CD-ket, DVD-ket, hangskönyveket, diafilmeket, társasjátékokat kínálnak a használóknak a teljesség igénye nélkül.

A csomagban található kiadványokkal nem titkolt célunk – a magyar filmkultúra megismeretése mellett – az olvasás népszerűsítése a nézőközönség életkorának megfelelő kínálattal. A kölcsönözhető dokumentumok leírása mellett ebben a kiadványban a filmezést követő közös beszélgetéshez, könyvtári foglalkozásokhoz kínálunk útmutatót. A filmismertető, a rendező és a szerző életrajza, a témához kapcsolódó ismeretanyagok, érdekességek, filmkritikák, játék- és kreatív ötletek segítségével könnyebben fel lehet készülni egy-egy foglalkozás levezetésére.

A gyerekeknek szóló pakkok tematikája szervesen illeszkedik az adott meséhez/filmhez. Olyan tudásanyagok feldolgozására, mélyítésére is lehetőséget adhat, amelyekre az iskolai tanórak keretében sokszor nem jut elég idő. A könyvtári foglalkozások egy-egy iskolai, óvodai programsorozathoz, témahéthez is kapcsolhatóak, együttműködve a körzeti iskolákkal, óvodákkal, civil szervezetekkel. A felnőtteknek szóló pakkok nagy része azokra a filmalkotásokra épül, amelyek kiérdemelték, hogy az „53 magyar film” filmválogatásban is benne legyenek.

Reményeink szerint az új szolgáltatás meghozza a kedvét azoknak a kistéleplési könyvtáraknak is, amelyek még nem csatlakoztak a KönyvtárMozi programhoz. Emellett idővel szeretnénk a szolgáltatást szélesebb közönség számára is elérhetővé tenni, hiszen komplexitásuk révén akár „mozi” nélkül is kiválóan használhatóak.

Bízunk benne, hogy a szolgáltatás bevezetésével a KönyvtárMozikat látogatók számának növekedésén túl a beiratkozottak és a kölcsönzők, illetve a könyvtári foglalkozások száma is növekszik majd, így közvetetten hozzájárulhatunk a könyvtárak közösségépítő szerepének erősítéséhez.

Terveink szerint a pakkokat évente átnézzük, lehetőség szerint frissítjük. Várjuk a „mozigépészek” javaslatait, ötleteit, hogy a szolgáltatás még jobban igazodjon az olvasók igényeihez.

Pécs, 2019. június 26.

Miszler Tamás

Csorba Győző Könyvtár

Szindbád

(színes, magyar filmdráma, 91 perc, 1971)

Huszárik Zoltán első nagyjátékfilmje Krúdy Gyula Szindbád-történeteinek felhasználásával készült. A haldokló Szindbád felidézi a lét és nemlét határán a múlt emlékeit: a régi ízeket, az idő állandóságát sugalló kisvárosok hangulatát és megannyi nő szerelmét. A szépséget az átlényegülő természetben, kulináris élvezetekben és érzéki örömpömben ragadja meg. Az elmúlás és a halál árnyékolja be az emlékképeket: temetői találkozások, öngyilkos szerelmek, siratóasszonyok, elszalasztott lehetőségek, félresiklott életek. Szindbád asszonyai nem csupán társadalmi pozíciójukban képviselnek sokféleséget, hanem a nőiség, a szerelem, a szenvedély és az érzékiség különböző típusait is megjelenítik. A sok nő között csupán egyvalaki van, akihez állandóan visz-

szatér: az olykor zsörtölődő Majmunka, aki egykori szeretőből lett gondoskodó anyafigura. A magyar filmtörténet legköltoőbb és az egyik legkiemelkedőbb alkotása. Számos magyar és nemzetközi elismerésben részesült. A színészi alakítások egytől egyig kimagaslóak; Szindbád alakját Latinovits Zoltán tette halhatatlanná, annyira hiteles szerepében, mintha ő maga lenne Szindbád. Mellette Dajka Margit kiváló alakítását is ki kell emelni, aki egy kis humort, iróniát is csempész a történetbe. Sára Sándor remekbe szabott képei, Jeney Zoltán zenéje hozzájárult ahhoz, hogy a rendező maradéktalanul visszaadja Krúdy szellemiségét, és egyúttal egy autonóm alkotói világot hozzon létre.

Tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott!

Alkotók:

- Krúdy Gyula író
- Huszárik Zoltán rendező, forgatókönyvíró
- Tóth János dramaturg
- Sára Sándor operatőr
- Jeney Zoltán zeneszerző
- Vágó Nelly jelmeztervező
- Vayer Tamás díszlettervező
- Morell Mihály vágó

Főszereplők:

- *Szindbád* – Latinovits Zoltán
- *Majmunka* – Dajka Margit
- *Lenke* – Ruttkai Éva
- *Setétke* – Andai Györgyi
- *Vendelin* – Szénási Ernő
- *Florentina* – Szegedi Erika
- *Fruzsina* – Nagy Anna

Krúdy Gyula

író

(1878. október 21. – 1933. május 12.)

A Krúdy család ősei a felvidéki Zólyomból származnak, a 17. században kaptak nemesi oklevelet. Krúdy legendás hírű nagyapja, az 1848–49-es szabadságharc honvéd századosa Nyíregyházán telepedett le családjával. A legidősebb Krúdy Gyula a komáromi vár védelmének többszörösen kitüntetett katonatiszta, kicsapongó életet élt, legendás gavallér volt. Hosszú ideig példaképként tekintett rá unokája, Krúdy Gyula, aki számos írásában örökölte meg alakját. A másik példakép a nagyapa öccse, a zászlóaljparancsnok Krúdy Kálmán, aki Világos után se tette le a fegyvert. Csapatával a Felvidéken utóharcokat folytatott, fosztogató zsvány volt, betyáréletet élt. Az ő alakját kisregényekben írta meg, pl. az *Álmok hőisében* és a *Repülj, fecském*ben. Nagyanyja, Radics Mária az író történeteinek egyik központi alakja. Krúdy sok elbeszélése és regénye családi legendárból és megtörtént eseményekből táplálkozott. A sokat olvasó nagymama álomfejtéssel, tenyérjósással foglalkozott és a népi hiedelmekkel, babonákkal kapcsolatos történetei hatással voltak az íróra. Az 1920-as években az ő álomfejtéseit adta közre *Álmoskönyvében*. Apja, Krúdy Gyula Zsigmond ügyvéd, anyja Csákányi Julianna, a Krúdy család cselédje volt. Anyja tizenhét éves, amikor a család megtudta, hogy gyermeket vár fiuktól. Elkergették a háztól, de hiába, mert az apja szobát bérelt számára. Nem hagyta cserben anyját, ezt látva a család visszafogadta a lányt mint fiuk párját. Krúdy, szülei nagyon eltérő társadalmi rangjának köszönhetően ismerte a szegénység és a gazdagság világát, amely írói munkásságában is felfedezhető. Nagyanyjától, Radics Máriától örökölte színes fantáziáját, Krúdy nagyapjától, a '48-as honvéd vitéztől a bohémiségét.

Krúdy Gyula tehát törvénytelen gyermekként született 1878-ban Nyíregyházán. Szülei csak később, 1895-ben házasodtak össze, a tizedik gyermekük születése után. Iskoláit szülővárosában, Szatmárnémetiben és Podolinban végezte. Korán megmutatkozott tehetsége, tizenöt éves korában már novellája jelent meg. Tizenhét évesen egy vidéki lap főmunkatársa lett. Írásait rendszeresen közölték országos napilapok, folyóiratok, hamar népszerűvé vált. Rövid ideig Debrecenben, majd Nagyváradon volt újságíró. A Millennium évében, 1896-ban költözött Budapestre. Itt alakította ki sajátos, bohém életstílusát. Ideje nagy részét kávéházakban, kocsimákbán töltötte, itt teremtődött meg írásainak egyedi légköre, és talált rá írásainak alakjaira is. Már az élete folyamán legendákat meséltek szerelmi kalandjairól, emberfeletti testi erejéről, lebírhatalman inni tudásáról, a kulináris élvezetek iránti rajongásáról, hallgatagsággal vegyített ironikus szellemességéről és szívós munkateljesítményéről. 1897-ben megjelent első novelláskötete *Üres a fészek* címmel. Ettől kezdve havonta 7-8 novellát publikált. A századfordulóig tartó írói korszakában főként Jókai Mór, Mikszáth Kálmán és Reviczky Gyula hatott rá, az irodalomban a romantika útját követte. A külföldi szerzők közül Dickenst, Maupassant-t, Zolát és Turgenyevet tekintette példaképnek. Korai irodalmi szakaszának főbb művei: *Üres a fészek* (1897); *Ifjúság* (1899); *A víg ember bús meséi* (1900).

A 19. és a 20. század fordulóján művei a polgári-városi irodalom felé kezdtek közeledni. 1901-ben megírta *Az aranybánya* című regényét, amelyben a dzsentrikről mondott ítéletet. Társadalomkritikával, humorral és ironiával ábrázolta a dzsentrivilág hanyatlását. 1899-ben feleségül

vette a nála hat évvel idősebb Spiegler Bellát, bár egyikük szülei sem helyeselték a kapcsolatot. Három gyermekük született: 1900-ban Gyula, 1902-ben Ilona és 1907-ben Mária. Az 1910-es évektől írói stílusában és témaválasztásában is változás következett be. A középkori szepességi történeteket, pl. *A lyukas tallér; Jézuska csizmája*, majd a századvégi Pest hangulatát idézte meg műveiben, pl. *Régi szélkakasok között*. Az országos hírt és közönségsikert a *Szindbád*-novellák hozták meg számára. 1911-ben jelenik meg a *Szindbád ifjúsága* című novelláskötete, a következő évben a *Szindbád utazásai* novellafüzér, és *A francia kastély* című regénye. A legnagyobb sikert *A vörös postakocsi* című regényével érte el, amelyben a századforduló Pestjének világát idézte fel. Ennek folytatása, az *Őszi utazások a vörös postakocsin* 1917-ben jelent meg.

Az I. világháború kitörésekor katonai szolgálatra alkalmasnak találták, de nem kellett bevonulnia. Ebben az időszakban született meg a *Palotai álmok* című regénye (1914) és az *Aranykéz utcai szép napok* (1916), amelyek a bohémvilág krónikái. 1915-ben a Royal Szállóban lakott, ahol a szállodaigazgató feleségével, Várady Gyulánéval szerelmi viszonyt folytatott. A Várady család többször vendégül látta az író-t a balatoni nyaralójukban, itt ismerkedett meg 1918-ban Várady Gyuláné lányával, Zsuzsával. Ez a találkozás szerelem volt első látásra, meg is szöktette a lányt, kisebb botrányt okozva ezzel. Krúdy elvált első feleségétől, akitől már több éve külön élt, és 1919-

Krúdy Gyula kedvenc lányával, Zsuzsával

ben feleségül vette a nála 21 évvel fiatalabb Zsuzsát. 1919-ben egy lányuk született, Krúdy Zsuzsa. Az őszirózsás forradalom idején közírói szerepet vállalt Móricz Zsigmonddal és Gárdonyi Gézával együtt. Ekkor vállalta el a *Néplap* szerkesztését. Ebben az időszakban jelent meg az *Asszonyágok díja* című regénye és kezdte el írni a *Mit látott Vak Béla szerelemben és bánatban* című befejezetlen regényét. A Tanácsköztársaság bukása után a sajtóban hajsza indult ellene. Csökkent a népszerűsége, alig jelentek meg publikációi, kegyvesztetté vált, anyagi gondokkal küszködött, eladósodott. Az 1920-as években írásművészete a realizmus irányába fordult, Pest kevésbé idealizált formában jelent meg műveiben, pl. *Hét bagoly* (1922); *Velszi herceg* (1925); *Rezeda Kázmér szép élete* (1933). 1926-27-ben a tíz éve lappangó betegsége ledöntötte lábáról, a Liget szanatóriumba került. Az orvosai eltiltották eddigi életformájától. 1930-ban Baumgarten-díjat kapott, de az ezzel járó pénzösszeg sem segítette ki a nehéz helyzetéből. El kellett költöznie a Margitszigetről, ahol 1918 óta lakott. Szegénységben, nehéz anyagi körülmények között élte utolsó éveit. 1933 tavaszán az egészsége rosszabbodott, anyagiilag is a mélypontra került, a kilakoltatás veszélye fenyegette. Az író május 12-én, 55 éves korában hunyt el Budapesten. Munkássága semmilyen konkrét irányzatba nem sorolható; műveire többféle stílus jellemző: a későromantika, a realizmus, a naturalizmus, az impresszionizmus, a szimbolizmus, a szecesszió és szürrealizmus jegyei is fellelhetők különböző korszakaiban írt műveiben. Hivatalos elismerésben nem nagyon részesült, tudatosan távol tartotta magát minden irodalmi csoportosulástól. Termékeny író volt, több mint 60 regényt, csaknem 3000 elbeszélést, ezernél több cikket, karcolatot és 4 színművet írt. Számtalan gasztronómiai leírást köszönhetünk neki. Halála után lánya, Krúdy Zsuzsa egy könyvbe rendezte kiadatlan és ismeretlen receptjeit, gasztronómiai leírásait, szösszeneteit. Életművének jelentős része nincs összegyűjtve, szinte áttekinthetetlen, teljes kiadása meg nem történt meg.

Huszárik Zoltán

posztumusz Kossuth-díjas, Balázs Béla-díjas filmrendező, forgatókönyvíró, grafikus
(1931. május 14. – 1981. október 15.)

A Pest megyei Domonyban született. Szülei földművesek voltak. Apját nagyon korán, mindössze két éves korában elvesztette. Az elemi iskolát Domonyban, a középiskolai tanulmányait pedig Aszódon, a Petőfi Sándor Gimnáziumban végezte. Tanárai – főleg Schéner Mihály festőművész – nagy hatással voltak rá. Az érettségi után három helyre felvételizett. A szegedi Orvosi Egyetemre, a Képző- és Iparművészeti Főiskolára és a Színház- és Filmművészeti Főiskola filmrendező szakára. Mindhárom helyre felvették, ő a legutóbbit választotta. Azonban harmadévből, 1952-ben eltávolították a főiskoláról, mivel családja alaptalan vádakkal kulákként-

ra került. 1959-ig különböző munkákat vállalt, volt földműves szülőfalujában, segédmunkás, olajbányász, dekoratőr, dolgozott a Borsod Megyei Tanács művészeti előadójaként is. 1957 után megengedték, hogy világosító legyen a filmgyárban. Részt vett a városligeti Vajdahunyd várának restaurálásában, illetve közreműködött több rajzfilm elkészítésében, pl. *A két bors ökröcske* (1955). 1959-ben Várkonyi Zoltán, Makk Károly és mások segítségével visszatérhetett a főiskolára negyedéves hallgatóként, Máriássy Félix osztályába. Bemutakozó vizsgafilmeje a *Játék* című kisfilm volt, amellyel felhívta magára figyelmet, sőt egzisztencializmussal vádolták. Viszont a római filmfőiskola (Centro Sperimentale di Cinematografia) akkori igazgatója, Leonardo Fioravanti felfigyelt rá, és azt mondta, hogy élete legszebb kisfilmjét látta. Ennek köszönhető, hogy elfogadták a művet. 1961-ben szerzett filmrendezői diplomát, diplomafilmeje, a *Groteszk* 1963-ban készült el, amely hasonló szellemiségben készült, mint a *Játék*. Pályáját Makk Károly asszisztenseként kezdte. Első alkotásai rövidfilmek voltak. Csatlakozott a Balázs Béla Stúdióhoz, és itt készítette el 1965-ben az *Elégia* című rövidfilmjét, amely az egyik legkiemelkedőbb alkotása. Ez a film a kiugrást jelentette számára, nemzetközi szinten is ismertté vált. Az alig húsz perces rövidfilmben történetmesélés nélkül, szinte teljesen absztrakt módon dolgozza fel az ember és a ló évezredekre visszanyúló kapcsolatát. Újfajta filmes látásmódot teremtett. A közelképek és a rendkívül gyors vágások egy álomszerű impresszionista atmoszférát teremtettek. Az *Elégiával* elnyerte az Oberhauseni Filmfesztivál fődíját. A következő években még két rövidfilmet készített, a *Capricciót* és az *Amerigo Tot* című rövid portréfilmet. Első nagyjátékfilmje a *Szindbád* (1971) volt, amellyel Krúdy világát idézte meg. Huszáríknak évek óta érelődött a Krúdy-novellák megfilmesítésének terve. A forgatókönyv negyedik vagy ötödik változatát fogadták csak el, így 1970-ben elkezdhette forgatni első nagyjátékfilmjét, amelyet nagy szakmai várakozás előzött meg. Operatőre azonban nem Tóth János, akivel a rövidfilmjeit készítette, hanem Sára Sándor lett, a főszerepet pedig Latinovits Zoltán kapta. Huszáríknak sikerült Krúdy világát tökéletesen vászonra vinni. A *Szindbádot* a számos díj mellett a kritika és a közönség is lelkesedéssel fogadta. A műben a filmyelv és a történet tökéletes egységét hozta létre. A film minden idők legszebb magyar alkotása lett. 1971-ben készítette el újabb rövidfilmjét, a *Tisztelet az öregasszonyoknak* címűt, amelyben az elmúlásról beszél, és a mindenben helytálló asszonyoknak, öregasszonyoknak állít emléket. Huszárík filmjeiben gyakran megjelenik a halál gondolata. Ezt dolgozza fel az 1977-ben készült *A piacere (Tetszészerint)* című rövidfilmje is. Huszárík képzőművészeti tehetség is volt, filmjeihez gyakran váz-

latokat rajzolt, és rajzos forgatókönyveket is készített. Grafikus tehetségét színház- és filmdíszlet-tervezőként alkalmazta saját filmjeiben, illetve könyvek illusztrátoraként is. Író- és költőtársai műveit szívesen illusztrálta, mint pl. Mészöly Miklós *Saulus* című regényét vagy Hajnóczy Péter *Jézus mennyasszonya* című kötetét. Könyvborítókát is tervezett, többek közt Gelléri Andor Endre, Galgóczy Erzsébet vagy Tatay Sándor író műveihez. Grafikáinak túlnyomó többsége ceruza-, toll-, szén-, filc- vagy tusrajz. Néha kisebb szerepeket vállalt egy-egy játékfilmben, mint pl. a *Zöldár* (r.: Gaál István, 1965), *Budapesti mesék* (r.: Szabó István, 1976), *Holnap lesz fácán* (r.: Sára Sándor, 1974), *Ékezet* (r.: Kardos Ferenc, 1981) című filmekben, illetve színdarabokat és rádiójátékokat is rendezett. Irodalmi próbálkozásai is voltak, a forgatókönyvek mellett verseket, novellákat is írt, mint pl.

a *Rianás* című novella, amely posztumusz jelent meg különböző irodalmi folyóiratokban. Mészöly Miklóssal és Csoóri Sándorral közösen szerették volna filmre vinni Füst Milán regényét, a *Feleségem történetét*, hosszú ideig dolgoztak a projekten, a forgatókönyvet is együtt írták, a megvalósítás azonban nem történt meg. Egy másik tervét viszont sikerült valóra váltani, megfilmesíteni Csontváry életét, amelyre évek óta készült. A film készítését viszont beárnyékolta Latinovits Zoltán halála, akinek nemcsak a főszerepet szánta, hanem akire alkotótársként is gondolt. A főszerepet végül a bolgár színész, Ichak Finci játszotta. A hosszú előkészület és hároméves forgatás után végül 1980-ban készült el a film. A műben Csontváry Kosztká Tivadar festő és saját művészi portréját, művészi hitvallását formálta eggyé, egyéni módon ábrázolva a művész és a kor viszonyát. A *Csontváryt* 1981-ben mutatták be, amely egyben utolsó alkotása is volt. 1981 októberében hirtelen, mindössze 50 évesen hunyt el. Munkásságáért 1973-ban Balázs Béla-díjat kapott, 1978-ban Erdemes művész címmel tüntették ki. Kétszer nősült, Nagy Anna színésznőtől 1971-ben született lánya, Huszárik Kata, aki szintén színésznő lett. 1990-ben posztumusz Kossuth-díjat kapott.

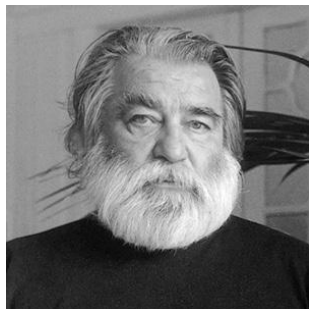
Szindbád halála
- Huszárik Zoltán grafikája

Sára Sándor

Kossuth- és Balázs Béla-díjas operatőr, filmrendező

(1933. november 28. –)

Turán született, ahol nagyapja vasutas volt. Anyai ágon is vasutas családból származott. Édesapja Turán aljegyzőként, majd Ikladon jegyzőként dolgozott. A II. világháború után alap-

talán vádakkal többször internálták. Az elemi iskoláit Turán, Ikladon, majd Aszódon végezte. Középiskolai tanulmányait Jászberényben kezdte, majd Aszódon folytatta. Itt kötött barátságot Huszárik Zoltánnal. Hatodikos gimnazistaként azt olvasta, hogy érettségi nélkül is felvételt lehet nyerni a Színház- és Filmművészeti Főiskolára. Jelentkezni szeretett volna, de végül lekészte a határidőt. Szülei kérésére folytatta az iskolát, és végül 1952-ben érettségizett a Vörösmarty Gimnáziumban. A középiskolai évek alatt döntötte el, hogy operatőr szeretne lenni. Autodidakta módon tanult meg fényképezni, ezért a témában rengeteg szakkönyvet elolvasott. Turán

megismerkedett Szóts István rendezővel (*Emberek a havason*), akivel a turai néphagyományokat örökítette meg. 1953-ban felvételt nyert a főiskola operatőri tanszakára. A főiskola éve alatt rengeteg fotót készített társadalmilag elesett helyzetben levő emberekről. 1956-ban tagja volt a forradalmi bizottságnak, ezért a diploma megszerzése után pályakezdőként büntetés gyanánt a Híradó- és Dokumentumfilmgyárba helyezték, ahol segédoperatőr lehetett. A hatvanas években enyhülni kezdett a belpolitikai helyzet, és csatlakozott a Balázs Béla Stúdióhoz. 1960-ban megrendezte *Virágát a napnak* című első, kísérleti rövidfilmjét. 1962-ben készült el első jelentős, külföldön is sikert arató dokumentumfilmje, a *Cigányok*. Filmjeiben a kor érzékeny, kényes témáival foglalkozott, ezért csak később mutathatták be őket. A következő években Sára olyan korszakos jelentőségű filmek sikeréhez járult hozzá operatőrként, mint a *Sodrásban* (Gaál István, 1963), az *Apa* (Szabó István, 1965), a *Tízezer nap* (Kósa Ferenc, 1965) vagy a *Szindbád* (Huszárik Zoltán, 1970). Legtöbbször Kósa Ferencsel (*Ítélet, Nincs idő, Hőszakadás*) és Szabó Istvánnal (*Tűzoltó utca 25., Budapesti mesék*) dolgozott együtt. 1968-ban rendezte meg első nagyjátékfilmjét *Feldobott kő* címmel. A forgatókönyvet Csoóri Sándorral és Kósa Ferencsel együtt írta, amely önéletrajzi motívumokban is bővelkedett. 1974-ben készült a *Holnap lesz fácsán* című filmje, amely közel került a betiltáshoz, mivel erősen szatirikus képet festett a közéleti anomáliákról. 1978-ban mutatták be a *80 huszár* című történelmi filmjét, amelyben a Lenkey huszárszázad történetét dolgozza fel, és állít emléket a leverett '48-as szabadságharcnak. Ezután a rendszerváltásig dokumentumfilmeket forgatott. A televízió megbízásából elkészítette a 25 részes *Krónika* című dokumentumfilmet, és annak moziváltozatát *Pergőtűz* címmel. 1984-85 között Bábolna múltjáról és jelenéről készített szociográfiát, valamint a bukovinai székelyek hányattatásait tárta fel a *Sír az út előttem* című többrészes dokumentumfilmjében. A súlyosabb tabutémákat csak az 1989 után forgatott dokumentumfilmjeiben érinthette, pl.: *Lefegyverzett ellenséges erők, Magyar nők a Gulágon* stb. A rendszerváltásig egy játékfilmet készített, 1987-ben *Tüske a köröm alatt* címmel. A filmkészítés mellett közéleti szerepet is vállalt. 1986-tól 1993-ig, majd 2002-től 2005-ig a Magyar Filmklubok Szövetségének elnöke volt. 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja. 1993-ban Csoóri Sándor felkérte az akkor induló Duna Televízió vezetésére, amelynek hét éven át volt az elnöke. Szoros együttműködést valósított meg a Duna Televízió és a dokumentumfilmeket gyártó Dunatáj Alapítvány között. Létrehozta a Duna Műhelyt, amely a fiatal filmesek számára filmkészítési lehetőséget biztosított, viszont ezt 2010-ben megszüntették. Az ő nevéhez fűződik a Lakiteleki Filmszemle. Első felesége Moór Marianna volt, ebből a házasságból egy fia született, Balázs, aki szintén operatőr lett. Második felesége Szegedi Erika, gyermekük Júlia, filmrendező. Munkásságáért 1968-ban Balázs Béla-díjat, 1978-ban Kossuth-díjat kapott. 1974-ben Érdemes művész, 1987-ben Kiváló művész elismerést kapott, 2018-ban pedig megkapta a Kossuth Nagydíjat.

Latinovits Zoltán

Kossuth-díjas színművész

(1931. szeptember 9. – 1976. június 4.)

Budapesten született. A Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán szerzett diplomát. Az egyetemi évek alatt Lehotay Árpád és Galamb Sándor tanítványa volt, valamint egy színjátszó csoport tagjaként ismerkedett a színészmesterséggel. 1957-ben segédszínésznek szerződött Debrecenbe a Csokonai Színházhoz, 1959-ben a Miskolci Színházhoz, majd 1961-ben visszatért ide. 1962-ben a Vígszínházhoz szerződött, 1966-tól a Thália Színház tagja lett, 1969-ben ismét a Vígszínházhoz, majd 1971-ben a veszprémi Petőfi Színházhoz ment. Itt rendezett először. 1973-ban az Irodalmi Színpad tagja volt. Modern játéktípus, intellektuális szerepértelmezés, az indulatoktól fűtött, ironizáló hajlam jellemezte. Művészi pályáján elsősorban klasszikus hősöket, valamint torz lelkű gonoszokat formált meg. Féltestvérei: Bujtor István, Balázs Béla-díjas rendező, színész és Frenreisz Károly, Kossuth-díjas zenész. 1966-ban Jászai Mari-díjat, 1975-ben Érdemes művész elismerést kapott. 1990-ben posztumusz Kossuth-díjat kapott. 1959-től filmezett, mintegy félszáz filmben szerepelt. Főbb szerepei: *Oldás és kötés* (1962), *Szegénylegények* (1965), *Hideg napok* (1966), *Isten hozta, őrnagy úr!* (1969), *Szindbád* (1971), *Utazás a koponyám körül* (1970), *A Pendragon legenda* (1974), *Az ötödik pecsét* (1976).

Dajka Margit

Kossuth-díjas színművész

(1907. október 13. – 1986. május 25.)

Nagyváradon született. Már gyerekkorában szerepelt színpadon. Hetényi Elemér színiiskolájában tanult Kolozsvárott. 1927-ben a Miskolci Nemzeti Színház szerződtette, majd 1929-ben a Vígszínházhoz került. Fellépett a Nemzeti Színházban, a Belvárosi és a Pesti Magyar Színházban. 1945 után a Belvárosi, Petőfi és a Thália Színház, valamint a Madách színház tagja volt. Pályáját naiva szerepekkel kezdte, gyakran játszott zenés játékokban szubrettként, később inkább drámai hősnő, majd az anyaszínésznő szerepét alakította. Nagyhatású, sokoldalú emberábrázoló volt, színészetében a tragikai és komikusi elemek is hitelesek voltak. Jellemábrázolásaival a legkülönfélébb műfajokban nyújtott maradandó élményt. 1932 óta filmezett, a harmincas-negyvenes években készült filmekben főszerepeket játszott, amelyekben temperamentuma és különös, fanyar szépsége érvényesült. 1951-ben Érdemes művész lett, 1952-ben Kossuth-díjjal tüntették ki, 1953-ban Kiváló művész elismerést kapott. Főbb filmjei: *Liliomfi* (1954), *Égrenylő ablak* (1959), *Tiltott terület* (1968), *Ismeri a szandi mandit?* (1969), *Szindbád* (1971), *Macskajáték* (1974), *Legato* (1977).

Ruttkai Éva

Kossuth-díjas színművész

(1927. december 31. – 1986. szeptember 27.)

Budapesten született Russ Éva néven. Pályáját öt éves korában gyerekszínészként kezdte, Lakner Artúr gyermekszínházában. Itt olyan neves színészekkel játszott együtt, mint Darvas Lili, illetve Somlay Artúr. A színészmesterséget Makay Margittól tanulta. 1944-ben, a világháború alatt édesanyjával Eöry Kató színésznőnél bujkált a deportálások elől. Később Eöry Kató lányának irataival menekült tovább. 1945-ben Jób Dániel leszerződttette a Vígszínházhoz. 1948-tól 1951-ig a Nemzeti Színház tagja volt, ahol klasszikus darabokban játszott olyan színészekkel, mint Bajor Gizi vagy Rátkai Márton. Itt találkozott Gábor Miklóssal, akivel 1950-ben összeházasodtak. 1953-ban megszűletett lányuk, Júlia. 1951-ben visszatért a Vígszínházhoz, amelynek haláláig tagja maradt. 1960-ban Miskolcon az *Ilyen nagy szerelem* című dráma próbáján ismerkedett meg Latinovits Zoltánnal, akivel egymásba szerettek, és a férfi haláláig együtt is éltek. Gyakran mondott verseket, illetve adott elő szanzonekat. Számos filmben és tévéjátékban szerepelt. Az egyik legsokoldalúbb és legszínesebb színésznő volt, minden műfajban kiváló alakításokat nyújtott. Filmszínésznőként az élvonalba tartozott. 1955-ben és 1959-ben Jászai Mari-díjat, 1960-ban pedig Kossuth-díjat kapott. 1966-ban Érdemes művész, 1971-ben Kiváló művész címmel tüntették ki. Főbb filmjei: *Egy pikoló világos* (1955), *Éjfélkor* (1957), *Butaságom története* (1965), *N. N., a halál anygala* (1970), *Szindbád* (1971).

IRODALMI HÁTÉR

Szindbád-novellák

Krúdy Gyula Szindbád nevét gyermekkorának kedvenc olvasmányából, *Az Ezeregyéjszaka meséiből* kölcsönözte. A majdnem száz Szindbád-történet több kötetben jelent meg. Az első gyűjteményt 1911-ben adták ki *Szindbád ifjúsága* címmel. A kötet elbeszéléseinek nagy része 1911 során látott napvilágot az irodalmi szempontból egyik fontos napilapban, a *Pesti Naplóban*. A *Szindbád ifjúsága* sikert aratott, Krúdy népszerűsége megnőtt, elsőik közt a *Nyugatban* is méltatták művét. A következő évben, 1912-ben jelent meg a *Szindbád utazásai* című novellagyűjtemény, és az első regény *Francia kastély* címmel. Az első Szindbád-regényt a korabeli kritika örömmel fogadta. 1916-ban újabb kötetel jelentkezett *Szindbád, a feltámadás* címmel, ezt követte az 1917-ben megjelenő *Szindbád ifjúsága és szomorúsága*. 1925-ben került kiadásra a *Szindbád megtérése* című kötet, és 1933-ban az utolsó Szindbád-regény *Purgatórium* címmel, Krúdy Gyula halála után, posztumusz jelent meg.

Krúdy Gyula a *Szindbád* fogadtatásáról így írt: „A *Szindbád-novellák* nagyszerű ellenségeket, váratlan olvasókat szereztek. Sok sápadt, gyűlölködő arc lett ismerősöm. A könyvkiadó bátor-ságot kapott. A könyvecskéket kezdték venni Pesten és a Felvidéken.”

Krúdy Szindbádjá az író alteregója, hasonmása, aki Pest és Buda utcáin, felvidéki és alföldi kis városokban kalandozik. Utazásainak állomása egy-egy szerelmi kaland, egy ifjú hölgy vagy éppen egy múltbéli szerelem emléke. A szerző eljátszik hőséneke halál utáni létével is.

A Szindbád-novellákban maga a történet, a cselekmény szinte mellékessé válik, helyette inkább a hangulati elemek, az asszociációk, az idővel történő játék válik fontossá; az idő határai gyakran elmosódnak a történetekben. Az idő, az idő mulandósága a Krúdy-szövegek állandó tárgya, ezzel függ össze a nosztalgikus hangulat.

A szövegek képiségükben élnek, erőteljes képi világot teremtenek, főleg a nagy terjedelmű leírások, ahol hosszan részletezve, ráérősen mesél izekről, színekről, hangokról és szagokról. Ezek mind-mind személyes emlékeket idéznek, vagyis a múlt egy-egy darabját jelenítik meg. A hosszú leírásokban található hasonlatok azok, amik a képiséget előhozzák.

A Szindbád-novellák nemcsak új korszakot nyitottak az író életművében, hanem lényeges változást hoztak a magyar epika történetében is. Krúdy stílusa sajátos ötvözete az impresszionista-szecessziós prózának és a szürrealizmusnak.

A filmben a rendező az alábbi novellákat és regényeket használta fel:

Huszárik több Szindbád-novellából, kisregényből, regényből idéz, gyakran csak néhány mondatot vagy egy rövid részletet. A filmhez a rendező nemcsak Szindbád-történeteket használ fel, hanem az író más műveiből, illetve más szerzőktől, Márai Sándortól és Móricz Zsigmondtól is idéz.

- *A fuvolás története* (1913)
- *A halott szerető* (1912)
- *A hídon (Negyedik út)* (1911)
- *A szerelem bűvészinás* (1912) in: *De Roch kapitány csodálatos kalandjai*
- *A tetszhalott* (1925)
- *Addig ér az ember valamit, amíg a szüleje él* (1924)
- *Az éji látogató* (1915)
- *Az életmentő képfestő* (1925)
- *Az óbudai szépségkirálynő* (1930)
- *Az orgonistánő szerelme* (1931)
- *Egy régi uraság pesti utazása* (1914)
- *Egy új emlékkönyvbe* (1922) in: *Pesti album*
- *Fáj* in: *Aranykéz utcai szép napok* (1914–1915)
- *Francia négyes* (1913)
- *Isten veletek, ti boldog Vendelínék!* (1926)
- *Jégkirályné-keringő* (1915)
- *Kleofásné kakasa* (1920)
- *Korvin lelke* (1909)
- *Krinolin* (1913)
- Márai Sándor: *Szindbád hazamegy* (1940)
- *Margit nem jött el* (1915)
- *Mécses az ablakon* (1912) in: *De Roch kapitány csodálatos kalandjai*
- Móricz Zsigmond: *Krúdy elaludt* (1933)
- *Női arckép a kisvárosban* (1911)
- *Pénzzel járják a búcsút* (1925)
- *Purgatórium* (3. fejezet: *A halálvágy*) (1933)
- *Rezeda Kázmér szép élete* (13. fejezet: *Éljen a háború!*) (1933)
- *Setétke* in: *Aranykéz utcai szép napok* (1914–1915)
- *Szindbád álma* (1911)
- *Szindbád útja a halálnál* (1911)
- *Szindbád, a hajós* (1911)
- *Szökés a halálból* (1915)
- *Szökés az életből* (1915)
- *Téli út* (1912)
- *Vörös ökör* (1915)

Segítség a film értelmezéséhez

- ❖ Huszárík így nyilatkozik Krúdyról: *„Olyan íróval van dolgunk, aki nehezen engedelmeskedik a besorolásnak. Enciklopédikus és irodalmon kívüli. Teljességigénye hátborzongató és lenyűgöző. Megfejteti még sok időbe telik; napjainkban is növekedését, gazdagodását észleljük. A Szindbád ezt a tág horizontot kínálja fel nekünk. A mindenség érvel itt, s nem tűri a behatároltságot könnyű műveleteit. Jó és rossz, múlt, jelen, jövő, minden a változás könyörtelen dialektikájának alárendelve: feloldódás a világban és intenzív harc a személyiségért, a kapcsolatokért.”*
- ❖ Krúdy történeteinek első elolvasásakor, Huszárík saját bevallása szerint csak a mese ejtette rabul: *„Első találkozásom alkalmával Krúdynál csak a mese ejtett rabul. Egy gáláns lovag tette a szépet, ette a jót, kóstolt bele a fonnyadó avarba és a fanyar borokba. Az ódon városokat, szalonokat, kocsmákat színes nyomatként raktározta az emlékezet. Nyelvét is inkább andalító fuvolaszónak minősítettem, csak ahogy a műhöz és saját önismeretemhez közelítettem, akkor vettem észre, hogy nem a mese a lényeg: a hangja is többszólamú.”*
- ❖ A Szindbád-történetek azért is vonzótták a rendezőt, mert asszociációs szerkezetük rendkívül nagy alkotói szabadságot biztosított számára. Semmilyen írói koncepcióhoz nem kellett mereven ragaszkodnia, szabadon válogathatott a novellák közül.
- ❖ Huszárík úgy dolgozta fel a Szindbád-történeteket, hogy nem az író szövegéhez volt hű, hanem a szellemiségéhez. Nem konkrét adaptációt látunk, hanem egy szabadon értelmezett asszociatív játékot, irodalmi alapra helyezve. Olyan képi világot teremtett meg, amelyben maga a szöveg és Krúdy világa tökéletesen illeszkedik.
- ❖ A filmben párbeszédok helyett monológok hangzanak el, még akkor is, amikor a vásznon több szereplő van; viszont ezekből a monológokból teljes emberi sorsokat ismerhetünk meg.
- ❖ Szindbád kifejezetten melankolikus alkat, aki egy-egy megvalósult légyottban rögtön annak mulandóságát éli át, vágyakozni kezd a következő után, és annak beteljesülése pillanatában a vágy ugyanúgy elmúlik. Ugrál az időben: az egyik emlékről egy másik jut eszébe. Ez rámutat az idő mulandóságára, a pillanat megfoghatatlanságára, amely elillan.
- ❖ A film haláltól halálig tart. A művet Szindbád halála keretezi: az első jelenetben a halott férfit látjuk, a film végén pedig a halálának leszünk szemtanúi. Ebben a szakaszban a történetek szövege nem lineáris szerkezetű, az epizódok felcserélhetők egymással, nincs ok-okozati kapcsolat köztük.
- ❖ A *Szindbádot* olyan filmtörténeti korszakban mutatták be, amikor mindenki úgynevezett „Jgyöttem”-filmeket, társadalomkritikus, történelmi, ideológiai és politikai témákat feldolgozó alkotásokat készített. Huszárík ettől távol tartotta magát. A *Szindbád* teljesen kilóg a sorból, túllép ezen, és átfogóbb, örökérvényűbb, általánosabb kérdésekkel foglalkozik, mint férfi-nő kapcsolat, az idő szerkezete, szabadabb képzettség.
- ❖ Huszárík a következőket nyilatkozta a *Szindbádról*: *„A Szindbádban az élet filmre fordítása érdekel és nem egy pallérozott mű megalkotása. Az íróval való azonosulás igénye mondatja velem ezt is. Az élet nőjön fölé mindenféle művészi struktúrájának, rombolja szét, ha kell. Kaján fölényét többre becsülöm, mint az esztétikai széptevést.”*
- ❖ A *Szindbád* egy lenyűgöző szürreális kalandozás. Huszárík Zoltán így nyilatkozik arról, hogy számára miről szól a film: *„Mit akar Szindbád? Elsősorban élni, minden életközegben benne lenni – tájban, nőben, tárgyban, az ételek józében, kifakult borospoharak tükrében, temetők mohos keresztszeiben... Nem hagy maga után semmi mást, csak a pillanat szétroncsolt emlékműveit.”*

- ❖ A film forgatókönyvének első tervezete 300 oldalas volt, amelyet az akkori filmgyár visszautasított, azzal az indokkal, hogy kusza, érthetetlen és nem lehet megvalósítani. A negyedik vagy ötödik forgatókönyv-tervezetet fogadták csak el.
- ❖ A film végső változatába nagyon sok rögtönzés került, az országot járva a forgatás alatt, ha olyan helyszínt találtak, ami megtetszett a stábnak, akkor ott azonnal felvettek egy jelenetet.
- ❖ Huszárik rövidfilmjeinek operatőre, Tóth János részt vett a forgatókönyv írásában és a film előkészületeiben. De Huszárik nem őt választotta operatőrnek, hanem Sára Sándort, aki először visszautasította az ajánlatot, azzal az indokkal, hogy nem ismeri Krúdy világát, szerinte Tóth Jánosnak kellene folytatnia a munkát, valamint ő éppen tanulmányútra indult Párizsba. Huszárik azonban ragaszkodott Sárahoz, és megvárta őt, amíg visszaérkezik a tanulmányútról.
- ❖ Huszárik Darvas Ivánt szerette volna főszereplőnek, de ő külföldi elfoglaltsága miatt nem tudta eljátszani Szindbád szerepét. A címszerepre ezután Vittorio De Sicát, a világhírű rendezőt és színészt kérte fel. A tárgyalások el is kezdődtek, viszont a színész magas gázsija meghaladta a produkció anyagi lehetőségeit, így a terv meghiúsult. Ezután esett a választás Latinovits Zoltánra, aki végül eljátszotta a főszerepet. A másik fontos karaktert, Majmunkát Dajka Margit formálta meg.
- ❖ Dajka Margit szívesen vállalta Majmunka szerepét, mert közel érezte magához Krúdy stílusát: *„Krúdy munkáit minden második esztendőben első betűjétől az utolsóig végigolvasom. S mindig úgy érzem, mintha csak most ismerkednék vele. Mintha együtt változna a korról, szemléletünkkel, az eleven étellel. [...] Krúdy minden szava magával röpít, minden szavát szívem vérvével élem át.”* Latinovits Zoltán számára a közös munka jelentett emlékezetes élményt. *„Ebben a filmben olyan össz munka valósult meg, ami ritka a magyar filmgyártásban. Ritkán is adódik ilyen nemes anyag, mint Krúdy, és ritkán van lehetőség a megvalósítás közös kidolgozására, noha a film eredendően kollektív műfaj. A Szindbád valódi kollektív munka volt a forgatás nyolc hónapján át, s ebbe beleértendő a rendező, az operatőr, a színész munkáján kívül mindenkié, aki részt vett a filmkészítésben, a vágástól kezdve a díszlettervezőn át a zeneszerzőig.”*
- ❖ Sem Latinovits, sem Huszárik Zoltán nem volt könnyű ember, kilógtak az átlagból, mégis megtalálták a közös hangot, megértették egymást, egymás művészetét.
- ❖ A *Szindbádban* a kisebb-nagyobb női szerepeket híres és ígéretes fiatal színésznők játszották, pl.: Muszte Anna, Bánsági Ildikó, Szegedi Erika, Andai Györgyi, Nagy Anna, Várhegyi Teréz, Tanai Bella, Medgyesi Mária.
- ❖ Nusdorf bácsi szerepében Zelk Zoltán költő látható.
- ❖ A *Szindbádot* 1970-ben nyolc hónapon keresztül forgatták. Anyagi okok miatt nem volt lehetőség nagy díszletek felépítésére, ezért

A Szindbád forgatásán

*Huszárik Zoltán és Latinovits Zoltán
a forgatáson*

eredeti helyszíneken forgattak, ahol kisebb átalakításokat végeztek. A film jelentős részét a mai Szlovákia területén: Selmecbányán, Szepesváralján, Lőcsén, Bártfán és Szepesszombaton vették fel, mivel ezek a helyek jobban megőrizték a múlt század hangulatát. Csak a Majmunka-jeleneteket vették fel műteremben.

- ❖ A makro-felvételeket és a montázsokat Gujdár József készítette.
- ❖ A Vágó Nelly által tervezett jelmezek a kor öltözködését, a díszlettervező, Vayer Tamás által tervezett díszletek a század hangulatát adják vissza.
- ❖ Egy átlagos magyar film vágási munkálataihoz viszonyítva háromszor annyit foglalkoztak a vágással. Az összes jelenet meg lett vágva, és a jelenetek többször át lettek rendezve, ezáltal a film szerkezetileg sokat változott, és más értelmet kapott az emlék, a jelen és a jövő.
- ❖ A film képi világában egyes beállításokban a nagybányai festőművészek stílusa idéződik meg.
- ❖ Dajka Margit saját maga főzte a húsleveset, amit felszolgált Latinovits Zoltánnak a filmben.
- ❖ A film végén Melczer Annamária, Huszárik akkori felesége orgonál, a film elején pedig Móger Ildikó, későbbi felesége táncol.
- ❖ Szegedi Erika a következőket nyilatkozta a *Szindbád* forgatási élményéről: *„Eleinte én is nem mondtam Huszárik Zoltánnak, mert amikor elolvastam a forgatókönyvet, kiderült, hogy le kell vetköznöm a filmben. Aztán addig győzködtek, hogy nyugodjak meg, senki sem lesz jelen a felvételkor, csak az operatőr és rendező, míg el nem vállaltam. Latinovits Zoltán szüntelenül óva intett: »vigyázz, Erika, mert az operatőr állandóan téged néz«, mire én mondtam, hogy csak a dolgát teszi, de Latinovits váltig hajtogatta, »nem, nem, ő mást is akar tőled«. Zoltán a jövőbe látott. Nemcsak a mi szerelmünk bontakozott ki a forgatás alatt, Huszárik Zoltán és Nagy Anna is a Szindbád révén talált egymásra. Egyébként a film képeinek hangulata és zenéje a mai napig magával ragad.”*
- ❖ A film ősbemutatója 1971. október 20-án volt Krúdy szülővárosában, Nyíregyházán. Az országos premierre egy hónappal később, november 25-én került sor.
- ❖ A *Szindbád* Magyarországon és külföldön is jelentős sikereket ért el, számos díjban részesült. 1972-ben elnyerte a Magyar Filmkritikusok Díját, a nagydíjat, az operatőri díjat és Dajka Margit a legjobb női alakítás díját.
- ❖ Huszárik Zoltán 1972-ben megnyerte a Mannheimi Filmfesztivál legjobb elsőfilmes rendező díját.
- ❖ Huszárik 1973-ban az atlantai Filmfesztivál különdíját, az Aucklandi Filmfesztiválon a rendezés díját és a Milánói Filmfesztiválon az Agis-kupát nyerte el.
- ❖ 2000-ben beválasztották az „Új Budapesti Tizenkettő” közé.
- ❖ 2012-ben bekerült a Magyar Művészeti Akadémia tagjai által kiválasztott legjobb „53 magyar film” közé.

A Szindbád premierjén 1971-ben

Szindbád - villamosplakát (1971)

Ötletek a film értelmezéséhez

Témajavaslat

- Krúdy Gyula
- Huszárik Zoltán
- Szindbád-novellák
- Az Osztrák-Magyar Monarchia világa

Gondolatok, tippek a beszélgetés elindításához a film előtt

Bevezetésként beszélgethetünk Krúdy Gyula íróról és Huszárik Zoltán rendezőről és munkásságukról. Bemutathatjuk röviden a főszereplőket. Az alábbi gondolatok és kérdések mentén elindíthatjuk a beszélgetést.

- Olvastak-e Szindbád-novellát? Ha igen, hogyan jellemeznék?
- Milyen egyéb Krúdy-műveket ismernek?
- Ismernek-e egyéb Krúdy-filmadaptációkat?
- Milyen Huszárik Zoltán-filmeket tudnának felsorolni?
- Hogyan jellemeznék Latinovits Zoltán színművészetét, van-e kedvenc filmjük tőle?

Beszélgetés a film után

A film levetítése után megoszthatunk a közönséggel kulisszatitkokat, érdekességeket. A levezető beszélgetéshez megadtunk néhány kiinduló kérdést, de természetesen ezektől el lehet térni, a jelenlévők érdeklődésének megfelelően.

- Foglalják össze röviden, miről szólt a film, mi volt a cselekménye!
- Hogyan jellemeznék azt a kort, amelyben a Szindbád története játszódik (történelem, társadalom, művészet, szokások, öltözködés stb.)?
- Sorolják fel, hogy milyen helyszíneken játszódott a film! Ez alapján jellemezzék a kor társadalmát!
- Hogyan jellemeznék Szindbád karakterét (külső, belső jellemzők)?
- Milyen a viszony Szindbád és Majmunka között? Változik-e a film során?
- Jellemezzék Szindbád és Vendelin közös jelenetét! Mi történik magában a jelenetben, mire utal, miről szól a párbeszéd?
- Milyen társadalmi helyzetben voltak azok a nők, akikkel Szindbád megismerkedett?
- Milyen archetipikus nőalakokat tudnának felsorolni? Milyen tulajdonságokkal rendelkeznek?

JÁTÉK

Írják össze Szindbád által az étteremben elfogyasztott és megemlített ételek és italok neveit, jellemzőit!

(Segítség az alábbi képen.)

SZINDBÁD MENÜ

LEVES
Húsleves
tojás, zöldség (Karalábé, karfiol,
burgonya, répa)

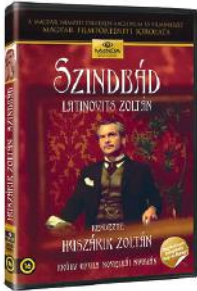
ELŐÉTEL
Velős csont pirított kenyérszeletekkel

FŐÉTEL
Kacsapecsenye vöröskáposztával
Fácán gesztenyével
burgonyapüré, kovászos uborka, csipős házi
mustár, angol mustár
Tafelspitz paradicsommártással, fiatal hagymával,
főtt burgonyával

ITALLAP
Sör
füles pohárban, hanzli nélkül
Bor
fél liter, vörös

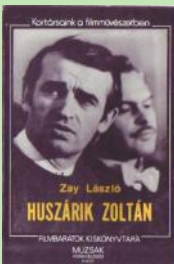

A FilmPakkbban található, a KönyvtárMozi foglalkozásra való felkészülést segítő, valamint a film témájában megjelent kölcsönözhető dokumentumok listája.

Szindbád (MANDA)

„Mit akar Szindbád? ... Elsősorban élni, minden életközegben benne lenni; – tájban, nőben, tárgyban, az ételek jó ízében, kifakult borospoharak tükrében, temetők mohos keresztjeiben; és az önalakítás sürgető igyekezete teremt meg tapasztalatainak tárházát, és paradox módon állít csapdát egyúttal az igyekvőnek. Élni siet és túlhajtja az érzést. Állandó hely-, és helyzetváltoztatása tudniillik a lélek helykeresése, a megállapodás utáni vágy, sajátos módon ezt a különbékét még a test sem képes megélni. Nem hagy maga után semmi mást, csak a pillanat szétroncsolt emlékműveit...” (Huszárik Zoltán: Noteszlapok) (DVD)

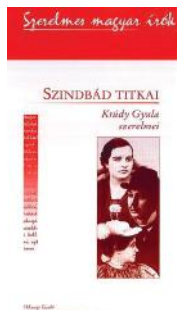
Zay László: Huszárik Zoltán (Múzsák Közművelődési Kiadó)

„Nekem festőnek kellene lennem. Én nagyon jól érzem a színek közötti hangulati különbségeket.” Mintha Huszárik Zoltán valamelyik nyilatkozatából való volna ez a két mondat. Illik órá, igaz. S csakugyan az ő ajkán hangzik el, mégsem a saját szava, még csak nem is egyik filmjében hallani. Ezt Ablakos mondja a Budapesti mesékben, Szabó István filmjében. Ablakos alakítója azonban Huszárik Zoltán, s amit elmond, akár őszinte vallomásának is vehetnénk. (moly.hu)

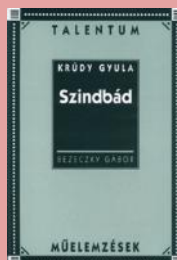
Krúdy Zsuzsa: Apám, Szindbád (Mandorla-ház Könyvkiadó)

Van-e igazi Krúdy? Kinek mit jelent e név? Az adomák szivarfüstös homályából kibontakoztatható-e hiteles portréja? Szimbólummá vált nevét nem szívta-e magába visszavonhatatlanul egy költött-megálmodott, nosztalgikus világ? Krúdy Zsuzsa, az író lánya ezekre a kérdésekre keresi a választ. Nem a tudományosság szigorával kezd hozzá a hamis legendák szétfoszlatásához, de nem is a közeli hozzátartozó szokványos elfogultságával. Dokumentumokat gyűjt össze: a baráti, üzleti, szerelmes levelek, végzések, jegyzetek, korabeli interjúk és cikkek, töredékes vallomások egészéből rajzolódik ki az író igazi arca. Sokunkban él a kép a szivarfüstbe burkolózó, huncutul mosolygó, az élet örömeit végtelenségig kiaknázó bohém férfiről. Vajon tényleg ilyen volt Krúdy Gyula? E könyvet elolvasva árnyaltabbá válhat e portré. S egyúttal megfejthetjük az író életének titkát is: a korlátozott és korlátolt korról való emberi-művészi szembenállást s az ebben rejtőzködő egyéni méltóságot: a reménytelenségben is szakadatlanul végzett munkát, a hivatás vállalását. (libri.hu)

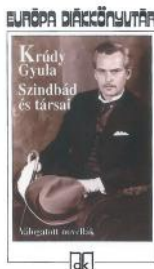
Szindbád titkai – Krúdy Gyula szerelmei (Holnap Kiadó)

Nagy sikerű sorozatunk 10., jubileumi kötetéből kiválóan, hogy írónk egyik legszerelmesebbje, Krúdy életművének miért központi magja a szerelem. Meghatározó és kevésbé tartós viszonyain keresztül ellátogathatunk a régi Budapest házaiba, társaságaiba, női öleibe. Kelecsényi László sorozatszerkesztő dokumentumgyűjteményében Szindbáddal utazhat a kíváncsi olvasó. (holnapkiado.hu)

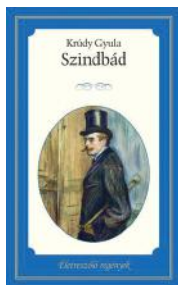
Krúdy Gyula: Szindbád (Talentum műelemzések) (Akkord Kiadó)

A magyar és világirodalmi örökség híres alkotásainak elemzését, értelmezését kínálja a gimnazisták, az érettségire készülők, a főiskolások, a tanárok s az irodalom iránt általában érdeklődők számára a Talentum Műelemzések sorozat. A kötelező és az ajánlott olvasmányok új szempontú olvasatát, tömör, lényegre törő összefoglalását olvashatjuk továbbgondolásra ösztönző kérdések kíséretében a sorozat kötetiben. (gabo.hu)

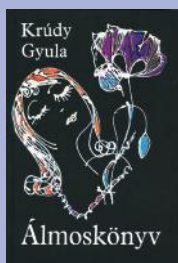
Krúdy Gyula: Szindbád és társai (Európa diákkönyvtár) (Európa Könyvkiadó)

Krúdy életművének egyik központi figurája Szindbád, ez a különös hős, ez az álmodozó, fáradt magyar, aki többnyire az álmok vizén hajózik, ifjúsága tájaira tér vissza, hajdani szeretőit, barátnőit látogatja meg. Százhet nő szerette, de nem győzött mélabúsan epekedni a többi után. Lírai önfeledtség, de ironia és malícia is belengi a Szindbád-történeteket, az érzelmességnek és kiábrándult keserűségnek, álmodozásnak és csontig ható tisztánlátásnak ezt az utánozhatatlan vegyületét. Szindbád folyton úton van, és mindig szerelmi kalandok hőse Pesten, a Tabánban és Óbudán, a vidéki kisvárosokban, az álmokban és a valóságban. Ma már irodalomtörténeti közhely, hogy Szindbád az író hasonmása, s hogy a lírai hangú, nosztalgikus történetek az író életének eseményeit, álmait idézik. Krúdy művészete magányos jelenség huszadik századi irodalmunkban. A saját maga alkotta világnak első számú hőse csak önmaga lehetett, írói alkatának lírai hajlama is erre indította. E forrásból táplálkozik zenei ihletésű, nyelvi teremtőerőben gazdag stílusa is. (moly.hu)

Krúdy Gyula: Szindbád (Kossuth)

A szerelmek között hajózó Szindbád, a magyar ezeregyéjszakák hőse 1911-ben, egy novellafüzérben lépett az olvasók elé (Szindbád ifjúsága). 1925-ben az író a ciklust regénnyé sűrítette, rendezte – ezt a kötetet követi mostani kiadásunk. Krúdy hűsége maradt hajósához, krónikásául szegődött a korai években éppúgy (Francia kastély, 1912), mint élete végén (Purgatórium, 1933). „Gazember volt, a középkorban valamennyi börtönt végigülte volna, orrát, fülét levagdalták volna, és mindig azt hitte, hogy igazat mondott. S ami a legnagyobb elvetemültség jele: sohasem tudott megbocsátani a nőknek. Valamely természetfölötti, valamely csodálatos égi tüneményt vél a nőkben, a szentek hűségét és a vértanúk jóságát... Kést szorongatott a kezében, ha a nők más férfiak lettek, holott ő már régen elutazott a városból.” (kossuth.hu)

Krúdy Gyula: Álmoskönyv (Magvető Kiadó)

„Hosszú, csendes esték munkája ez a könyv. Amely esteken a forgatott, sárga lapok mögött feltűnedeznek félig-meddig porrá válott öregaszonyok arcadatai, akik falusi ifjúságomban, pattogó tűz mellett oly jelentőséget tulajdonítottak az álmoknak, mint akár a valóságos életnek. Inkább a saját mulattatásomra, inkább hosszú telek csendes eljátszódására, esti órák halk elfurolására szerkesztettem ez álmoskönyvet, mint azért, hogy bárki is hitelt adjon a következő soroknak. Álom: játék, mint az élet... Néha komolyra fordul a játék. Az élet is, az álom is.” Krúdy Gyula (libri.hu)

Krúdy Gyula: Gasztrohangulatok (Alinea Kiadó)

A Gasztrohangulatok Krúdy Gyula műveiből készült válogatás. A piac illata, A mellékutcai vendéglő, az Előhang egy kispörköltöz s még további harminc elbeszélés az ételkészítés és étkezés élvezetét, a vendéglátás művészetét tárja elénk. Krúdy gasztronómiai témájú írásai a múlt hagyományait és hangulatát idézik. Nem csupán élvezetes időutazást nyújtanak: kétséget sem hagynak afelől, hogy a jót s jól enni tudománya mai gasztrókultúránk egyik megalapozója is. (libri.hu)

Felhasznált irodalom, forrásjegyzék

- A megtalált békeség : Vendégségben Szegedi Erikánál és Sára Sándornál == <http://magyarforum.hu/cikk/207/A-megtalalt-bekeseseg/> (2019.06.12.)
- Czére Béla: Krúdy Gyula. – Budapest : Gondolat Kiadó, 1987. – p. 14–32., 60–76.
- Gelencsér Gábor: Képzület és valóság Huszárík Zoltán filmjeiben In: Pintér Judit (szerk.): Talán mindenütt voltam - Huszárík Zoltán. – Budapest : MMA Kiadó. – 2018. – p. 91–107.
- Gelencsér Gábor: Magyar film 1.0. – Budapest : Holnap kiadó, 2017. – p. 143–147.
- Hegedűs Géza: Krúdy Gyula (1878-1933) == <https://www.literatura.hu/irok/xxszazad/euproza/krudy.htm> (2019.06.05.)
- <http://enciklopedia.fazekas.hu/palyakep/magyar/Krudy.htm> (2019.06.05.)
- http://krudy.hu/Szakirod/KozocsaSandor/KSSzin_73u.html (2019.06.11)
- <http://mmakademia.hu/alkoto/-/record/MMA23044> (2019.06.22.)
- <https://cornandsoda.com/kotelezo-filmek-szindbad-1971/> (2019.06.12.)
- https://en.mandadb.hu/tetel/607552/A_Szindbad_cimu_film_premierjen_Latinovits_Zoltan_Dajka_Margit_Huszarik_Zoltan_es_Krudy_Zsuzsa_tobbek_tarsasagaban_a_moz_i_elott_es_a_terembe_vonulaskor (2019.06.22.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Dajka_Margit (2019.06.22.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Huszarik_Zoltan (2019.06.05.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Krudy_Gyula (2019.06.20.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Latinovits_Zoltan (2019.06.20.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Ruttikai_Eva (2019.06.21.)
- https://hu.wikipedia.org/wiki/Sara_Sandor (2019.06.22)
- [https://hu.wikipedia.org/wiki/Szindbad_\(film\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Szindbad_(film)) (2019.06.20.)
- https://hvg.hu/kultura/20111028_szindbad_huszarik_zoltan_1971 (2019.06.12.)
- <https://revizoronline.com/hu/cikk/3646/krudy-emlekezete-konferencia-pinceszinhaz-kalligram/> (2019.06.19.)
- <https://szinhaz.org/multidezo/2017/10/13/110-eve-szulett-dajka-margit/attachment/a-nagymama-dajka-margit/> (2019.06.22)
- <https://www.facebook.com/egytekozloszindbad/photos/a.1543445982609915/1788238511463993/> (2019.06.28.)
- <https://www.filmtekercs.hu/papirfeny/talan-mindenutt-voltam-huszarik-zoltan> (2019.06.20.)
- <https://www.filmnett.ro/cikk/1825/rendezoportrek-huszarik-zoltan> (2019.06.10.)
- <https://www.filmnett.ro/cikk/az-atutazo/> (2019.06.21.)
- <https://www.mma.hu/muveszeti-hirek/-/event/10180/huszarik-zoltan-rajzai> (2019.06.15.)
- Lencső László: Huszárík breviárium. – Budapest : Szabad Tér Kiadó, 1990. – p. 40–60., 72–94., 156–176., 221–224., 280–281.
- Markó László (főszerk.): Új életrajzi lexikon: H – K. – Budapest : Magyar Könyvklub, 2002. – p. 1228–1230.
- Papp Sándor (főszerk.): Ki kicsoda a mai magyar filmművészetben. – Budapest : Magyar Filmgyártó Vállalat, 1983. – p. 67–68., 147–148., 215., 305., 308–310.
- Péter László (főszerk.): Új magyar irodalmi lexikon: H – Ö. – Budapest : Akadémiai Kiadó, 2000. – p. 1253–1255.
- Rudolf Dániel: A magyar film Szindbádja – Huszárík Zoltán (1931-1981) == <https://www.filmtekercs.hu/nagyitas/a-magyar-film-szindbadja-huszarik-zoltan-1931-1981> (2019.06.15.)
- Szegedy-Maszák Mihály (főszerk.): A magyar irodalom története, 2. kötet: 1800-tól 1919-ig. – Budapest : Gondolat, 2017. – p. 791-795.
- Tóth Klára (szerk.): 53 magyar film: Hyppolitól a Sátántangóig. – Budapest : Magyar Művészeti Akadémia, 2015. – p. 185-187.
- Zay László: Huszárík Zoltán. – Budapest : Múzsák : Magyar Filmintézet, 1985. – p. 54–79.
- Zsugán István: A Szindbád dialóg-technikája == Filmvilág – (15:1) (1972. jan.). – p. 4–8.

KönyvtárMozis települések Baranyában

1. Könyvtárbusz No1
2. Könyvtárbusz No2
3. Abaliget
4. Bár
5. Bicsérd
6. Csányoszró
7. Diósvizlő
8. Drávacsehi
9. Dráfafok
10. Dunaszekcső
11. Hegyszentmárton
12. Homorúd
13. Hosszúhetény
14. Kátoly
15. Kétújfalu
16. Kisbeszterce
17. Kisharsány
18. Kisherend
19. Kisjakabfalva
20. Kővágószőlős
21. Majs
22. Mánfa
23. Márfa
24. Martonfa
25. Máza
26. Mecseknádasd
27. Mindszentgodisa
28. Mozsgó
29. Nagydobsza
30. Nagypall
31. Nagypeterd
32. Oroszló
33. Palé
34. Pellérd
35. Pereked
36. Pogány
37. Szabadszentkirály
38. Szava
39. Szentkatalin
40. Szentlászló
41. Szilágy
42. Tótszentgyörgy
43. Újpetre
44. Varga
45. Villány
46. Villánykövesd
47. Vokány

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál
A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról
Mesél a kő
Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda
Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hyppolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto
Moszkva tér
Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelem
Szindbád
Tízezer nap

